

LÖGDÖ BRUK [Y 19]

Motivering

Bruksmiljö, järnbruk sedan 1685 med välbevarad bebyggelse från 1700- och 1800-talets masugnsepok.

Uttryck för riksintresset

Till bruksmiljön hör herrgård med ekonomibyggnader, arbetarbostäder och ett kapell från 1717. Produktionsanläggningarna vid vattendragen norr och söder om bruket utgjordes av kvarnar och smedjor respektive rost- och masugn, som idag står som ruiner.



Lokaliseringen av bruket styrdes av platsens goda naturförutsättningar i form av skog, vattenkraft, vattenvägar och omlastningshamnar. Kartan från 1700-talet visar att den övergripande strukturen med bebyggelsens gruppering kring vattenlederna och vägnätet i stort sett ser likadant ut idag.



Utmärkande för Lögdö bruk var att produktionsenheterna inte var koncentrerade till en plats utan låg åtskilda vid två mindre vattendrag. Rost- och masugnsruinerna, grunder från hamrarna och vattensystemet ger en bild av hur produktionen var organiserad.



Längs bruksgatan, mellan masugnen och hamrarna, låg en del av bostäderna för brukets arbetare i form av mindre torp för anställda och dagsverkesarbetare. De mest välbevarade exemplen är de tre torpen utmed bruksgatan.



Välstånd och framgång manifesterades i bruksherrgården med trädgård och park, en symbol för ägarens ställning. Herrgården och kyrkan ligger centralt i området.



Bruken var till stor del självförsörjande vilket förutsatte ett väl utvecklat jordbruk. Det stora jordbruket på Lögdö har präglat området och det finns ett stort antal byggnader som berättar om denna del av brukets historia och organisation.

